

УДК 330.322(477)

Шкуропадська Д. Б.

Романенко О. А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Уточнено роль міжнародної інвестиційної діяльності в розвитку національних господарств. Проаналізовано позиції та рейтинги України у міжнародному інвестуванні. Запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату України.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, інвестиційний клімат.

Постановка проблеми. Світова практика свідчить, що без широкого залучення іноземного капіталу неможливо провести структурну перебудову економіки, підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції на міжнародному ринку. Необхідність залучення іноземних інвестицій на ринок України обумовлюється обмеженістю внутрішніх інвестиційних ресурсів; низькою інвестиційною активністю власних інвесторів; необхідністю забезпечення разом з інвестиціями нової техніки та технології; бажанням створити конкурентоспроможну економіку та освоїти світові ринки [1].

За січень-жовтень 2013 чистий приплив прямих іноземних інвестицій за звітний період становив 1,27 мільярдів доларів. Це майже вдвічі менше, ніж у аналогічний період минулого року. Рівень інвестицій в Україну дуже низький порівняно з країнами, які вступили в Євросоюз в 2004 і навіть 2007 роках [2].

Україні вкрай важливо створити сприятливий бізнес-клімат, для залучення достатньої кількості іноземних прямих та портфельних інвестицій, адже привабливими сторонами України для іноземних інвесторів є достатньо великий внутрішній ринок, індустриальний та аграрний потенціал, вигідне геополітичне розташування щодо торговельних шляхів Європи та Азії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми інвестицій досліджували та активно вивчали економісти В. Гейц, В. Марцин, Ф. Федоренко, А. Череп, О.І. Амоша, Г. Бірман, І.О. Бланк, В.М. Гриньова, Б.В. Губський, А.Г. Загородній, В.В. Ковальов, М.Д. Кондратьєв, М.Г. Лапуста, Ю.В. Макогон, А. Маршалл, П.Г. Перерва, В. Д. Шапіро, У. Шарп, В.В. Шеремет та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Окремі питання щодо проблем іноземного інвестування та пріоритетних напрямків розвитку та залучення іноземних інвестицій в Україну не дістали належного висвітлення та потребують подальшого, більш детального вдосконалення як у науковому, так і практичному аспектах.

Мета статті. Метою статті є аналіз стану іноземного інвестування в Україні, дослідження причин погіршення вітчизняного інвестиційного клімату та визначення шляхів його покращення.

Виклад основного матеріалу. Під міжнародною інвестиційною діяльністю розуміють діяльність, що пов'язана з експортом й імпортом капіталів, технологій, послуг, здійсненням разом з іншими державами проектів, створенням спільних підприємств, з інтеграційними процесами у різних сферах [3].

Важливе значення для іноземних інвесторів має інвестиційний клімат країни, в яку вони планують інвестувати свій капітал. Інвестиційний

клімат включає в себе дві досить суттєві складові: об'єктивні можливості країни (інвестиційний потенціал) та умови діяльності інвестора (інвестиційний ризик). Аналізуючи численні міжнародні дослідження, показники інвестиційного ризику значно перевищують показники інвестиційного потенціалу України.

Індекс інвестиційної привабливості, що розраховується Європейською бізнес асоціацією (ЕВА), в 2013 році зростає на протязі двох кварталів поспіль. Але якщо дані II кварталу сигналізували про невелике поліпшення – з 2,12 до 2,17 бала (за п'ятибальною шкалою), то опитування керівників 144 компаній-членів об'єднання в III кварталі показало більш вагомий підйом – до 2,37 бала. Поліпшення показника інвестиційного клімату до 2,37 було викликано надіями бізнесу на підписання угоди про асоціацію з Європейським союзом. Вищу оцінку інвестиційному клімату підприємці востаннє давали ще два роки тому, в III кварталі 2011 року – 2,56 бала. Однак зрив підписання угоди, за оцінками експертів, погіршить бізнес-клімат [4].

Україна є одним зі світових лідерів по ризику залишитися без інвестицій, за дослідженнями журналу The Economist. Видання зробило такий висновок за результатами аналізу кількох економічних показників: стан платіжного балансу, короткострокового державного боргу, зміни за кредитованості приватного сектора і відкритість економіки. Ці фактори були об'єднані в індекс, в якому максимальне значення – 20 балів – означає найвищий ризик зупинки припливу капіталу. Україна отримала 12 балів. Такий же рівень ризику, на думку The Economist – у Аргентини, Бразилії та Венесуели [5].

Однак, у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business – 2014 Україна піднялася на 28 позицій порівняно з Doing Business – 2013, посівши 112 місце. Про це йдеться в звіті експертів Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації (ІФК). За даними видання, реформи в Україні зафіксовані в 8-ми сферах з 10-ти. В цілому Україна поліпшила свої показники за такими напрямками як: реєстрація підприємств (+3 пункти); отримання дозволів на будівництво (+145 пунктів); реєстрація власності (+61 пункт); кредитування (+11 пунктів); оподаткування (+4 пункту). Погіршення показників відбулося в таких сферах як підключення до системи електропостачання (-2 пункту), захист інвесторів (-1 пункт) і дозвіл неплатоспроможності (-5). За критеріями «Міжнародна торгівля» та «Забезпечення виконання контрактів» експерти змін не зафіксували – 145 і 48 місця відповідно. Саме, за показником захисту прав інвесторів Україна у 2012 році посіла 117 місце, скоротившись на 3 позиції, а в 2013 році опинилась на 116 місці, продовжуючи спад цього показника. Даний субіндекс

відображає наскільки в країні розвинений інститут корпоративної етики, що характеризує повноваження вищого менеджменту компанії у прийнятті стратегічних рішень, а також відповідальність вищого керівництва перед акціонерами за управління компанією та рівень захисту прав міноритарних акціонерів [6].

За даними Держстату у I кварталі 2013 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1559,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), що становить 176,2 відсотка до відповідного періоду 2012 року.

Обсяг прямих іноземних інвестицій України за період з 2005-2012 роки зріс на 38,1 млрд. дол. США., що є досить низьким показником порівнюючи з країнами Європи. Обсяг унесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 квітня 2013 р. становив 55708,9 млн. дол. США, що на 1,3% більше обсягів інвестицій на початок 2013 р., та в розрахунку на одну особу населення складає 1226,7 дол. США.

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій

Джерело: [7]

Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. На підприємствах промисловості зосереджено 30,8% загального обсягу прямих інвестицій в Україну, у фінансових установах – 29,1%. Найменший обсяг інвестицій спрямований у сільське господарство – 1,4% [7].

Рис. 2. Розподіл прямих іноземних інвестицій за основними видами економічної діяльності

Джерело: [7]

На думку опитаних іноземних інвесторів, секторами, що ідеально підходять для системного інвестування з урахуванням поточної ситуації та перспектив подальшого розвитку, є сільське господарство (92%), національна інфраструкту-

ра (91%), альтернативна енергетика (90%) і харчова промисловість (81%). Опитування проводилося дослідницьким центром SEOLA Group Ideas Factor. Традиційно в таких опитування беруть участь провідні світові інвестиційні компанії з Європи, Північної Америки, Азії, СНД і Близького Сходу, в управлінні яких знаходиться капітал від 1 млрд. євро до більш ніж 10 млрд. євро [8].

У квітні 2012 року компанією «Research & Branding Group» за ініціативою ДПС України було проведено дослідження, що визначало індекс інвестиційної активності України. Дане дослідження показало, що основними перешкодами на шляху поліпшення інвестиційного клімату в Україні і надалі залишаються: корупція, судова система, адміністративні бар'єри і податкова система [9].

За індексом сприйняття корупції-2013 Україна посіла 144 місце серед 177 країн рейтингу. Україна стабільно залишається у групі «підвищеного ризику» разом з Камеруном, Іраном, Нігерією, Центральною Африканською Республікою та Папуа – Новою Гвінеєю. Transparency International прогнозує, що в наступному році вона ризикує скотитися ще нижче. Зокрема Україна стрімко втрачає позиції за показниками сприятливості умов для ведення бізнесу в країні [10].

Також в Україні мають місце і такі фактори, що заважають припливу іноземних інвестицій, зокрема:

1. Недосконалість правового середовища.
2. Неврегульованість законодавчого забезпечення процесу інвестування.
3. Політична нестабільність.
4. Непередбачуваність і непрозорість державної політики.
5. Надмірна фіскальна активність держави.

Незважаючи на вищезазначені фактори в Україні є певні плюси, які і не дають їй опинитися за бортом прямого іноземного інвестування і приваблюють певних інвесторів. До них відносяться:

1. Багатий ресурсний потенціал країни.
2. Високий рівень вищої освіти.
3. Низька вартість робочої сили.
4. Україна є центром Європи і через неї проходить велика кількість торгівельних шляхів з іншими країнами.

Висновки і пропозиції. Забезпечення економічного зростання, створення сприятливого інвестиційного клімату на нинішньому етапі стає головною задачею перед країною на всіх рівнях економіки. Україні необхідне радикальне поліпшення інвестиційного клімату, бо нині він, хоч і має деякі позитивні зміни, але залишається вельми непривабливим.

Серед основних заходів, які варто вжити для стабілізації і покращення інвестиційного клімату є:

1. Боротьба з корупцією.
2. Спрощення системи оподаткування. Зараз Україна займає 181-е місце серед 183-х країн світу за рівнем простоти сплати податків.
3. Законодавче врегулювання процесу інвестування, захисту прав іноземних інвесторів.
4. Вступ України до ЄС дало б можливості для кращого економічного розвитку, зокрема «відкритість ринків» забезпечувала б конкурентоспроможність і якість товарів, робіт та послуг.

Список літератури:

1. Майорова Т.В. Основні напрями міжнародної інвестиційної діяльності / Інвестиційна діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mobile.pidruchniki.ws/14821111/investuvannya/osnovni_napryami_mizhnarodnoyi_investitsiynoyi_diyalnosti.
2. Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2013/11/14/403596/>.
3. Скрипник А.В. Міжнародна інвестиційна діяльність та її вплив на конкурентоспроможність економіки держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13391/1/70_Skripnik_151-153_69.pdf.
4. Інформаційне агентство Уніан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/news/601519-golovne-za-den-oglyad-top-novin.html>.
5. Імпрес / Бізнес і фінанси // The Economist: Україні загрожує раптова зупинка інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ipress.ua/news/%20the_economist_ukraini_zagrozuie_raptova_zupynka_investytsiy_27732.html.
6. Подробности / Економіка // Рейтинг Doing Business-2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://podrobnosti.ua/economy/2013/10/29/938930.html>.
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. В курсі / Новини // Економіка /// Іноземних інвесторів в Україні ваблять АПК і харчопром [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vkurse.ua/ua/economics/inostrannykh-investorov-v-ukraine.html>.
9. RsB Group / Режим доступу: <http://rb.com.ua/ukr/marketing/research/?date=2012>
10. Transparency international Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ti-ukraine.org/content/4036.html>.

Шкуропадская Д. Б.

Романенко О. А.

Киевский национальный торгово-экономический университет

ТЕНДЕНЦИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УКРАИНЫ

Резюме

Уточнено роль международной инвестиционной деятельности в развитии национальных хозяйств. Проанализированы позиции и рейтинги Украины в международном инвестировании. Предложены пути улучшения инвестиционного климата Украины.

Ключевые слова: международная инвестиционная деятельность, инвестиционный климат.

Shkuropadska D. B.

Romanenko O. A.

Kyiv National University of Trade and Economics

TENDENCIES OF INVESTMENT ACTIVITY OF UKRAINE

Summary

Specifies the role of the international investment in the development of national economies. Analysis of the positions and rankings Ukraine in international investing. Ways of improving the investment climate in Ukraine.

Key words: international investment, the investment climate.